

Cenjenim naročnikom!

Vse one naročnike, ki so z naročnino še na dolgu, prosim vljudno, da se kmalu odzovejo svoji dolžnosti!

Preteka že prva četrtina t. l., in vendar je še toliko onih, ki niso poslali „Tovarišu“ svojega obulusa niti za preteklo leto.

Časi so resni. Treba je sloge in treba je dejanske podpore! Najboljša dejanska podpora pa je in bo denar! In kaj bi bil lahko „Tovariš“, ko bi imel ves tisti denar, ki mu ga dolgujejo malomarni plačniki!

Zaupno gledate vsi na „Tovariša“ ter zadovoljno stikate glave in mu pritrjujete, ako zastopa naše pravice možato! In — ali jih ne zastopa možato? — Da — iskre se Vam oči! —

Zaupno gledate na „Tovariša“, pa tudi „Tovariš“ gleda zaupno na vas! Stori tedaj vsak svojo dolžnost! Noben izgovor naj več ne velja!

Da se ne bo nihče izgovarjal, da ne ve, kako je z njegovim plačilom, hočem na ovitkih prihodnje številke, t. j. dne 1. aprila, izkazati vsem naročnikom, kdaj jim poteče naročnina. Ozrite se tedaj prihodnjič najprvo na ovitek!

Na zdar!

Ljubljana-Barje, dne 16. sušca 1903.

Črnagoj, t. č. upravitelj.

Spomini na Zagreb.

III.

„Hrvatski školski muzej“.

Kakor sem že omenil, je v „Učiteljskem domu“ nastanjen tudi hrvaški učiteljski muzej. Seveda sva si ga s tovarišem ogledala — žal! — da le površno, ker nisva utegnila se več časa muditi v tem prezanimivem zavodu. Trdno sva pa sicer sklenila, učasiti se ob prvi ugodni priliki in ga premotriti natančneje.

Tovariš, tovarišica! Že samo ta muzej je vreden, da žrtvuješ nekaj svetlih kron in hitiš, ogledat si ga. Ne bo ti nikdar žal. Pa ne samo učiteljem — vzgojiteljem nudi školski muzej obilico zanimivosti, tudi lajik se bo vračal zadoščen iz njega.

Vstopivše v muzej, nas je presrečno pozdravil njegov kustos, učitelj g. J. Medved, ki je drage volje razkazoval in tolmačil razstavljenе predmete.

Diviti sem se zares moral nad tolikimi raznovrstnimi predmeti in vzorno uredbo.

Evo kratkega opisa muzeja! Sicer je ta opis le nekako ogrodje; zakaj vse navesti in vse opisati — za to bi trebalo pisati cele knjige.

Muzej obsega sedaj pet sob in dve predsobi (hodnika). Pa kakor je dejal naš ciceron, hočejo v kratkem razširiti prostor muzeju, in res je vse prenapolnjeno, ter bo treba še nekaj sob, da se vse uredi razvidno in udobno.

V glavnem se deli „Hrv. škol. muzej“ na tri oddelke. V prvi oddelku sodijo muzejalni predmeti. Ta ima 42 skupin, v drugem oddelku je pedagoška knjižnica, katera je razdeljena v zgodovinsko in moderno-pedagoško knjižnico. Prva ima 27, a druga 38 skupin. Tretji oddelk tvori arhiv, razdeljen na 10 skupin.

Ko vstopimo v muzej, smo najpoprej v prvi predsobi (hodniku). Tukaj vidimo na stenah in obešalih zemljevide in učila za zemljepisni pouk. Zraven te je druga predsoba, kjer se nahajajo računila in sploh vse, kar sodi v pouk računstva, nadalje je v tem prostoru tudi oddelek za začetni pouk v pisanju in čitanju.

Idimo v prvo sobo, ki ji pravijo tudi „Pariška soba“. Tako se imenuje, ker je opremljena z umetniško izdelanim pohištvom, v katerem so bili izloženi šolski predmeti kraljevine Hrvaške in Slavonije l. 1900 na pariški svetovni razstavi. Nad jako okusno izdelanimi omarami, v katerih so učila za zgodovino, veronauk, predmeti za pouk gluhonemeev in slepcev, izdelki zabavišč, pletarskih šol, sirotišnic, šolskih delarnic i. t. d. so prekrasni akvareli domačih slikarjev kakor Medovića, Ivekovića in drugih — predstavljajoči razne šolske stavbe, od moderne mestne do idilično lepe vaške učilnice.

Tvojo pozornost obrača nase posebno velika karta Hrvaške in Slavonije, na kateri so označene vse šole kraljevine. Te slike in „školovid“ kakor tudi precej drugih stvari v muzeju je bilo na pariški razstavi.

Na dolgi mizi sredi sobe so risarije in pismeni izdelki raznih zavodov. Odprta spominska knjiga te vabi, da ovekovečiš svoje ime kot posetnik muzeja.

Na zahodni strani sobe, in sicer na najodličnejšem mestu, vidimo poprsje cesarjevo in sliki hrvaškega bana, kakor tudi predstojnika oddelka za bogočastje in nauk. Na obeh straneh poprsja sta veliki mramorni spominski plošči s primernim besedilom.

Druga soba hrani bogato izbiro narodnega veziva in ženska ročna dela sploh. V velikih steklenih omarah stojijo v prirodni velikosti lutke, oblečene v narodno nošo najrazličnejših hrvaških krojev.

Zdi se ti, da stojijo živi ljudje pred teboj, in nehote se zamisliš v krasoto narodne obleke.

Občuduješ pa tudi umetno vezivo in dela kr. zem. ženske strokovne šole — kar je bilo razstavljeno v Parizu — dela učenk samostanov in drugih šol. Vse v narodnem slogu. Učiteljice in zlasti ve ženskih ročnih del, ogledajte si to zbirko in potem ne boste več hlastale po tujih vzorcih.

Vrednost v tej sobi razstavljenih predmetov se ceni na 22.195 kron. Že samo ta soba je vredna, da se pelješ v Zagreb, ogledat si dragocenosti v nji, ki te bodo toliko bolj zanimala, ako tiči v tebi kos folklorista.

V tretji sobi so pomočki pri nazornem pouku in prirodo-pisu; razen tega je tukaj oddelek za naravoslovje, ločbo, tehnologijo in šolsko higijeno. Če si šolski vrtnar, te bodo mikali izložki šolskih vrtov. V sredi sobe je omara z učili za fiziko, ki so jih naredili učiteljski pripravniki.

Četrta soba je prenapoljena s šolskimi klopni in drugim šolskim pohištvom, načrti šolskih zgradb in fotografij posameznih šol. Dalje imaš tukaj urnike, statistične podatke in pregleda o šolstvu ter razne slike iz učiteljskega življenja, n. pr. fotografije učiteljskih skupščin, učiteljev-vojakov i. t. d.

Stopimo še v zadnjo sobo, kjer je knjižnica. V sredi sobe v omari je pa zbirka novcev, kovanih na Hrvaškem, spominske kolajne in dragocen arhiv. Pod steklom so slike zaslužnih šolnikov, razni predmeti zgodovinske vrednosti, stari šolski pečatniki, pohvalnice učencev, rokopisi metodičnih del in uniforma nekdanjih učiteljev vojaške krajine. Najbolj pa mi je ugajal vošččen kip v prirodni velikosti, uniformiran. To je pravi tip krajinskega učitelja. Razne dele obleke kakor čepico, sabljo i. t. d. so svojedobno nosili učitelji, službujoči